УДК 343.36

М. В. Шепітько, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ КОНСТИТУЦІЙНИМ СУДОМ УКРАЇНИ

У статті розглядається проблема можливого притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які посягають на суспільні відносини у сфері конституційного правосуддя. Складність вирішення даної проблеми полягає в тому, що у практиці застосування норм законодавства про кримінальну відповідальність ще не вирішувалося питання щодо притягнення таких осіб до кримінальної відповідальності. Складності цій проблемі надають різні підходи вчених-спеціалістів у кримінальному праві, а також формулювання норм чинного законодавства та їх тлумачення. Аналіз різних наукових підходів та чинного законодавства дозволив автору дійти певних висновків щодо означеної проблеми.

Ключові слова: *кримінально-правове забезпечення, конституційне правосуддя, злочини проти правосуддя, Конституційний Суд України, постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного рішення, завідомо неправдиве показання.*

Останнім часом важливе місце в інформаційному просторі України посідає проблема кримінально-правової охорони здійснення правосуддя Конституційним Судом України. Це пов’язано з умовами політичної нестабільності та фактичного військового стану. Відповідність Високого Суду засадам, закладеним Конституцією України та Законом України «Про Конституційний Суд України», стала предметом дискусій серед фахівців і посадовців різного рівня усіх гілок влади в Україні.

Актуальність кримінально-правової охорони діяльності Конституційного Суду України отримала найвищий ступінь під час Революції Гідності у 2013–2014 рр. через винесення рішень Конституційним Судом України щодо здійснення повноважень Верховним Судом України (рішення № 8-рп від 11 березня 2010 р.), про формування більшості у Верховній Раді України (рішення № 11-рп від

© Шепітько М. В., 2015

6 червня 2010 р.), повернення до Конституції України від 28 червня 1996 р. (рішення №20-рп від 30 вересня 2010 р.). Унаслідок цього перед учасниками конституційного судочинства виникло питання щодо забезпечення захисту їх прав, свобод та законних інтересів.

Проблемою кримінально-правового забезпечення здійснення правосуддя Конституційним Судом займалися П. Андрушко, Н. Галевич, Н. Мамченко, Р. Мельник, О. Овчаренко, Л. Палюх, В. Хрипун та ін. [1; 2; 5; 6; 8; 12]. Такі дослідження здійснювали вчені інших країн, наприклад О. Горелик, Л. Лобанова, О. Чучаєв [3; 9]. Проте їх дослідження стосувалися лише окремих питань щодо кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти конституційного правосуддя.

Мета цієї статті полягає у вирішенні проблеми можливого притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які посягають на суспільні відносини у сфері конституційного правосуддя. Для цього аналізуються різні підходи учених-спеціалістів у кримінальному праві, а також зміст норм чинного законодавства та їх тлумачення.

У межах Конституції України передбачено розділи VIII («Правосуддя») та XII («Конституційний Суд України»), і саме в них визначаються засади діяльності органів правосуддя. У ст. 124 Конституції України зазначається, що *правосуддя в Україні здійснюється виключно судами, юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі, а судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України*[1]. Такий

[1] Ці положення корелюють із Угодою про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з другого боку (наприклад п. «е» ч. 2 ст. 1 (щодо посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод) та ст. 14 (щодо надання особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема). Співробітництво буде спрямоване, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією. Співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки буде відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод. Такі завдання можна вважати стратегічними і такими, що спрямовуються на перспективу).

самий підхід зафіксовано в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. №2453-VI (статті 1, 2, 3, 5). Структура ст. 3 («Судова система») даного Закону України вказує на те, що *суди загальної юрисдикції утворюють єдину систему, а Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні.*

Місцеві, апеляційні, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України (суди загальної юрисдикції, що спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ та справ про адміністративні правопорушення), Конституційний Суд України, Вища рада юстиції (ст. 131 Конституції України), суддівське самоврядування (розділ VIII Закону України «Про судоустрій і статус суддів») утворюють судову владу України, яка знаходиться в системі розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову. Цей підхід відповідає Конституції України щодо реалізації класичного принципу контролю, здійснення стримувань і противаг, опрацьований Монтеск'є [7, с. 160]. Наявність розподілу влади на законодавчу, виконавчу та судову в Україні вказує на повноваження гілок влади щодо взаємного контролю один одного, правового статусу органів, процедур призначення або обрання на посади (відзиву з посади), відповідальності. Саме тому Конституційний Суд України визначений нормативно-правовими актами як орган судової влади, що здійснює конституційне судочинство шляхом відправлення правосуддя.

Кримінально-правове забезпечення правосуддя в Україні здійснюється Кримінальним кодексом України через реалізацію норм, закріплених насамперед у розділі XVIII («Злочини проти правосуддя»), а також у розділі I («Злочини проти основ національної безпеки»), розділі XV («Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів»), розділі XVII («Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг»), через виконання учасниками судочинства функцій службових осіб і визнання ними суддів і посадових осіб міжнародних судів (відповідно до частин 3, 4 ст. 18, пп. 1, 3 прим. до ст. 364 КК України). Кримінально-правове забезпечення учасни-

ків кримінального судочинства може бути здійснене також завдяки застосуванню інших норм КК України, що передбачають кримінальну відповідальність на загальних підставах.

Кримінально-правове забезпечення вирішення завдань суду під час здійснення правосуддя реалізується шляхом застосування норм, передбачених ст. 375 КК України (постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного рішення або ухвали) та ст. 376 КК України (втручання в діяльність судових органів).

Особлива увага до проблеми можливого притягнення або непритягнення суддів Конституційного Суду України до відповідальності пов'язана насамперед з ухваленням 24 лютого 2014 р. Верховною Радою України Постанови «Про реагування на факти порушення суддями Конституційного Суду України присяги судді» №775-VII, в якій було запропоновано Генеральній прокуратурі України розпочати кримінальне провадження з приводу прийняття рішення Конституційним Судом України №20-рп від 30 вересня 2010 р. та притягти винуватих осіб до відповідальності. У цей самий день прес-служба Конституційного Суду України поширила звернення суддів, які висловили свою стурбованість та вказали на положення Закону України «Про Конституційний Суд України» щодо неможливості притягнення суддів до юридичної відповідальності [14].

Вирішення питання наявності або відсутності кримінальної відповідальності суддів за постановлення завідомо неправосудного рішення не є очевидним і належить до таких, що потребують окремого розв'язання. Відповідно до ч. 3 ст. 28 Закону України «Про Конституційний Суд України» *судді Конституційного Суду України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання* у Конституційному Суді України та в його колегіях, за винятком відповідальності за образу чи наклеп при розгляді справ, прийнятті рішень та дачі висновків Конституційним Судом України. Це положення, як бачимо, пов'язується із можливим застосуванням ст. 375 КК України за постановлення суддями Конституційного Суду України завідомо неправосудного рішення. Вважаємо, що це законодавче положення потребує додаткового аналізу.

По-перше, судді Конституційного Суду України можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності в принципі, однак за спеціальною процедурою, що передбачено ст. 126, ч. 2 ст. 127, ст. 149 Конституції України та гл. 37 «Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб» КПК України.

По-друге, законодавче закріплення Конституційного Суду України в системі судових органів як органу зі спеціальним статусом, що виконує свої завдання в межах судочинства, відповідає устрою судів (тобто здійснює правосуддя) [13, с. 126–133]. Тому сфера конституційного правосуддя, а також учасники конституційного судочинства мають захищатися насамперед нормами розділу XVIII КК України («Злочини проти правосуддя»).

По-третє, норма ч. 3 ст. 28 Закону України «Про Конституційний Суд України», яка звільняє суддів від юридичної відповідальності, має обмежену дію, що окреслено її змістом. Слід погодитися з О. М. Овчаренко в тому, що положення Закону відповідає принципу суддівської недоторканності як елементу системи стримувань і противаг, а також важливої гарантії реалізації принципу верховенства права [8, с. 195]. Р. І. Мельник указує, що Конституційний Суд України не здійснює правосуддя [6, с. 198, 201], однак при цьому він не конкретизує діяльність, якою займається цей орган влади. Схожу позицію відстоює П. П. Андрушко, який стверджує, що предметом цього злочину є будь-яке судове рішення суду будь-якої юрисдикції, окрім рішень Конституційного Суду України [1, с. 37]. У коментарі до Кримінального кодексу України, підготовленому колективом кафедр кримінального права №1 та №2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, також не згадується можливість притягнення суддів Конституційного Суду за ст. 375 КК України за завідомо неправосудне рішення [4, с. 851–852]. Проте існує підхід, що формально ст. 375 КК України поширює свою дію на кримінально-правове забезпечення окремих актів Конституційного Суду України, а саме на рішення, які він приймає за результатами розгляду справ про неконституційність законів та інших правових актів Верховної Ради, Президента, Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради АРК [5]. Таку позицію, зокрема, займають такі вчені-фахівці у сфері кримінального

права в Україні, як Н. Галевич, Л. Палюх [2, с. 7], Н. Мамченко, В. Хрипун [5], в інших державах – О. Чучаєв [9, с. 26], О. Горелик, Л. Лобанова [3, с. 204].

Необхідно вказати, що Конституційний Суд України займається не чим іншим, як здійсненням правосуддя, причому робить це через особливий процес – конституційне судочинство (провадження) (див. ч. 3 ст. 124 Конституції України)[1]. Судочинство – це процесуальна складова здійснення правосуддя. Правосуддя здійснюється через судочинство, а судочинство не існує без здійснення правосуддя. Фактично такої самої позиції дотримується А. О. Селіванов, який зазначає, що «конституційна юрисдикція реалізується за принципами конституційного правосуддя, і її мета спрямована на досягнення непорушності конституційного правопорядку, втілення принципу розподілу влад і верховенства права, до якого прагне суспільство» [10, с. 3].

Не можна погодитися зі Р. І. Мельником, який піддав сумніву факт, що Конституційний Суд України здійснює захист (охорону) прав, свобод та інтересів суб'єктів провадження шляхом вирішення правового конфлікту у визначений законом спосіб й притягнення правопорушників до юридичної відповідальності [6, с. 198]. Метою діяльності органів судочинства є не притягнення до юридичної відповідальності, а розв'язання спору, встановлення об'єктивної істини та відновлення справедливості. Законом України «Про Конституційний Суд України» встановлюється, що до повноважень Конституційного Суду України не належать питання щодо законності актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, а також інші питання, віднесені до компетенції судів загальної юрисдикції (ст. 14). Підставами для прийняття Конституційним Судом України рішення щодо неконституційності правових актів повністю чи в їх окремих частинах є: невідповідність Конституції України; порушення встановленої Конституцією України процедури їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності; перевищення конституцій-

[1] Відповідно до Конституції України та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

них повноважень при їх прийнятті (ст. 15). Не піддаючи сумніву вказані положення, можна дійти висновку, що Конституційний Суд України здійснює не лише правозастосовну функцію, а й правоохоронну. Правозастосовна функція Конституційного Суду України реалізується через пряме застосування Конституції України та визнання законів, інших правових актів або їх окремих положень неконституційними або такими, що втрачають чинність, із дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність (ч. 2 ст. 152 Конституції України). Правоохоронна функція Конституційного Суду України реалізується через те, що даний орган судової влади, використовуючи свої повноваження, правовий статус суддів, здійснює захист прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина завдяки виконанню свого завдання – гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України (ст. 2 Закону України «Про Конституційний Суд України»). Важливим є те, що особа може здійснити конституційне звернення до Конституційного Суду України «з метою забезпечення реалізації чи захисту конституційних прав та свобод людини і громадянина, а також прав юридичної особи» (ч. 1 ст. 42 Закону України «Про Конституційний Суд України»).

Аналіз положень ч. 3 ст. 28 Закону України «Про Конституційний Суд України» вказує на те, що ця норма має досить серйозні обмеження щодо звільнення від юридичної відповідальності: 1) судді Конституційного Суду України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування у Конституційному Суді України та в його колегіях; 2) судді Конституційного Суду України не несуть юридичної відповідальності за висловлювання у Конституційному Суді України та в його колегіях; 3) винятком є відповідальність за образу чи наклеп при розгляді справ, прийнятті рішень та дачі висновків Конституційним Судом України. Саме через обмеженість даної норми формальне застосування ст. 375 КК України за завідомо неправосудне рішення або ухвалу суддів Конституційного Суду України є можливим, оскільки ч. 3 ст. 28 Закону України «Про Конституційний Суд України» вказує на звільнення цих суддів лише: 1) за результати голосування, а не за рішення або ухвали; 2) за ви-

словлювання у Конституційному Суді України та в його колегіях, а рішення або ухвала не містить висловлювань у принципі. При цьому питання відповідальності за образу чи наклеп при розгляді справ, прийнятті рішень та дачі висновків не має значення для застосування ст. 375 КК України, оскільки рішення або ухвала не здатна містити образи чи наклепу.

Окремою проблемою застосування ст. 375 КК України («Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови») є встановлення вини у формі прямого умислу, на що вказує ознака завідомості та формальний склад злочину. Рішення або ухвали судді (суддів) Конституційного Суду України, прийняті помилково, не можуть аналізуватися як вчинення злочину, передбаченого ст. 375 КК України.

Вирішення проблеми щодо можливого застосування ст. 376 КК України («Втручання в діяльність судових органів») залежить від можливості застосування ст. 375 КК України, оскільки диспозиція ст. 376 КК України містить вказівку на мету – «добитися винесення неправосудного рішення». Ураховуючи попередній аналіз ст. 375 КК України, ч. 1 ст. 376 КК України може бути застосована при наявності «втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення».

Кримінально-правове забезпечення формування доказів[1] *під час здійснення правосуддя Конституційним Судом України* здійснюється нормами розділу XVIII КК України: завідомо неправдиве показання (ст. 384), відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків (ст. 385), перешкоджання з'явленню свідка, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку (ст. 386). Вирішення питання про наявність кримінальної відповідальності за вчинення цих злочинів також не є очевидним і потребує окремої уваги [12, с. 150]. Конституція України не передбачає вказівки на особливий захист учасників судочинства. Разом із цим у ст. 54 Закону України «Про Конституційний Суд України» від

[1] Саме термін «доказ» містить § 50 Регламенту Конституційного Суду України, затверджений рішенням Конституційного Суду України від 5 березня 1997 р.

16 жовтня 1996 р. №422/96-ВР передбачено, що *«ухилення без поважних причин від явки у Колегію суддів Конституційного Суду України чи в Конституційний Суд України, а так само відмова надати необхідні документи, матеріали та інші відомості або їх умисне приховування тягнуть за собою відповідальність винних осіб за законом».* Схоже положення міститься в ст. 19 того самого Закону: *«ухилення від дачі пояснень або відмова від надання документів, матеріалів, інформації судді Конституційного Суду України тягне за собою відповідальність винних осіб згідно із законом».* Аналогічне положення повторюється у п. 3 § 34 Регламенту Конституційного Суду України, затвердженого рішенням Конституційного Суду України від 5 березня 1997 р., де чітко вказано, що *«експерти, свідки та інші особи, участь яких повинна сприяти об'єктивному і повному розгляду справи, зобов'язані з'являтися на пленарні засідання Конституційного Суду України, давати правдиві пояснення, надавати документи, матеріали та інші відомості, необхідні для всебічного розгляду справи. Відмова від їх надання та умисне приховування тягне за собою відповідальність винних осіб за законом».* Більше того, саме Регламент Конституційного Суду України вказує на показання свідка (§ 44), висновок експерта (§ 45) та переклад перекладача (§ 33). Іншої відповідальності, крім кримінальної, за завідомо неправдиве показання свідка, висновок експерта, переклад, здійснений перекладачем, законодавством України поки що не передбачено.

Переконливим аргументом на користь можливого застосування норм законодавства про кримінальну відповідальність для забезпечення формування доказів під час здійснення правосуддя Конституційним Судом України є те, що в порядку розгляду справ передбачено процедуру попередження свідків[1] та експертів[2] про

[1] Головуючий на пленарному засіданні Конституційного Суду України попереджає свідків про відповідальність за законом за відмову надати інформацію, необхідні документи, матеріали та інші відомості або за їх умисне приховування, у тому числі за надання завідомо неправдивої інформації, документів, матеріалів та інших відомостей.

[2] Головуючий на пленарному засіданні Конституційного Суду України попереджає експерта про відповідальність за законом за ухилення від надання пояснень, за відмову відповідати на поставлені запитання і надання завідомо неправдивого висновку.

відповідальність (п. 3 § 44, п. 3 § 45 Регламенту Конституційного Суду України). Таким чином, саме Конституційний Суд України у своєму рішенні підтвердив можливість настання кримінальної відповідальності за завідомо неправдиве показання свідка, відмову свідка від давання показань, завідомо неправдивий висновок експерта, неправильний переклад та відмову експерта чи перекладача від покладених на нього обов'язків.

Установлення конкретизованих обов'язків та відповідальності за їх невиконання свідком, експертом та перекладачем у конституційному судочинстві (провадженні) також передбачає наявність зв'язку із кримінальною відповідальністю, що встановлена не лише у ст. 385 КК України («Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків»), а й у ст. 386 КК України («Перешкоджання з'явленню свідка, експерта, примушування їх до відмови від давання показання чи висновку»).

Кримінально-правове забезпечення захисту життя, здоров'я, волі та власності учасників судочинства реалізується через установлення певних спеціальних норм в Особливій частині КК України. Статті 112 та 346 КК України передбачають кримінальну відповідальність за посягання на життя, заподіяння шкоди здоров'ю, знищення або пошкодження майна, а також за викрадення або позбавлення волі Голови чи судді Конституційного Суду України, Верховного Суду України або вищих спеціалізованих судів України, а також їх близьких родичів, вчинені у зв'язку з їх державною чи громадською діяльністю. Важливим є те, що ці посягання мають бути пов'язані із державною чи громадською діяльністю. Ця ознака даних норм передбачає особливий захист правосуддя, яка внаслідок своєї важливості набуває рівня державної або громадської діяльності. Саме через це зазначені норми закріплюються в розділі I («Злочини проти основ національної безпеки») та розділі XV («Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів»). Безумовно, такий підхід пов'язаний з особливим правовим статусом суддів, що зумовлений реалізацією функцій під час здійснення правосуддя.

Передбачення кримінальної відповідальності у статтях 112 та 346 КК України вказує на неможливість одночасного застосування окремих норм розділу XVIII КК України («Злочини проти правосуддя») та розділу III («Злочини проти волі, честі та гідності особи») при захисті життя, здоров'я, власності і волі суддів Конституційного Суду України або їх близьких родичів. Це норми: ст. 377 КК України («Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного»), ст. 378 КК України («Умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного»), ст. 379 КК України («Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя»), ст. 146 КК України («Незаконне позбавлення волі або викрадення людини»). Такий висновок здійснено через те, що статті 112 та 346 є спеціальними у порівнянні з тими, які встановлені у розділі XVIII («Злочини проти правосуддя»).

Із метою забезпечення захисту особистої волі та законних інтересів судді Конституційного Суду України окремо може бути застосована ст. 349 КК України («Захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника») розділу XV («Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів»).

За наявності посягання на життя, здоров'я, волю та власність інших учасників конституційного судочинства кримінальна відповідальність може наставати, однак застосовуватися будуть загальні норми, що передбачають таку відповідальність.

Таким чином, Кримінальний кодекс України встановлює кримінальну відповідальність за вчинення окремих злочинів, що також можуть посягати на суспільні відносини у сфері конституційного правосуддя. У цій частині законодавство про кримінальну відповідальність охороняє суспільні відносини, що забезпечують: 1) вирішення завдань суду під час здійснення правосуддя; 2) формування доказів під час здійснення правосуддя Конституційним Судом України; 3) захист життя, здоров'я, волі та власності учасників судочинства. Такий загальний огляд суспільних відносин у сфері конституційного правосуддя дозволяє відповісти на запитання,

пов'язані з можливою кримінальною відповідальністю суддів, свідків, експертів та перекладачів, які є учасниками конституційного судочинства.

Список літератури

1. Андрушко П. П. Деякі проблемні питання кримінально-правової кваліфікації постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного рішення в кримінальному провадженні (ст. 375 КК) / П. П. Андрушко // Вісн. Верхов. Суду України. – 2014. – № 8 (168). – С. 35–46.

2. Галевич Н. Постановлення завідомо неправосудного судового рішення – проблемні питання кримінальної відповідальності / Н. Галевич, Л. Палюх // Юрид. вісн. України. – 2015. – 12–18 груд. (№ 49 (1066)). – С. 6–7.

3. Горелик А. С. Преступления против правосудия / А. С. Горелик, Л. В. Лобанова. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2005. – 491 с.

4. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. – 5-те вид., допов. – Т. 2 : Особлива частина. – Х. : Право, 2013. – 1040 с.

5. Мамченко Н. Неправосудный суд [Електронний ресурс] / Н. Мамченко, В. Хрипун. – Режим доступу: www. Judges.org.uadig6713.htm – Заголовок з екрана.

6. Мельник Р. І. Відповідальність суддів Конституційного Суду України за прийняття завідомо неправосудного акта: постановка проблеми в аспекті de lege ferenda / Р. І. Мельник // Про злочини та покарання: еволюція кримінально-правової доктрини : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 250-річчю трактату Чезаре Беккаріа (м. Одеса, 13 черв. 2014 р.). – О. : Юрид. л-ра, 2014. – С. 196–202.

7. Монтескье Ш. Л. О духе законов / Ш. Л. Монтескье // Избр. произведения. – М. : Госполитиздат, 1955. – 800 с.

8. Овчаренко О. М. До питання про відповідальність суддів Конституційного Суду України / О. М. Овчаренко // Учен. зап. Таврич. нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Серия «Юрид. науки». – 2013. – Т. 26 (65), № 2–1 (Ч. 1). – С. 194–202.

9. Полный курс уголовного права : в 5 т. / под ред. А. И. Коробеева. Т. V : Преступления протии военной службы. Преступления против мира и безопасности человечества. Международное уголовное право. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2008. – 951 с.

10. Селіванов А. О. Конституційна юрисдикція і конституційне судочинство в Україні : навч.-метод. посіб. / А. О. Селіванов. – Х. ; К. : Логос, 2010. – 37 с.

11. Тютюгін В. І. Постановлення суддею завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови: окремі аспекти застосування ст. 375 Кримінального кодексу України / В. І. Тютюгін, О. В. Капліна, І. А. Тітко // Вісн. Верхов. Суду України. – 2012. – № 2 (138). – С. 42–48.

12. Шепітько М. В. Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве показання : монографія / М. В. Шепітько. – Х. : Апостіль, 2011. – 260 с.

13. Шепітько М. В. Кримінально-правовий підхід до розуміння поняття правосуддя / М. В. Шепітько // Вісн. Нац. акад. прав. наук України. – 2015. – Вип. № 3 (82). – С. 126–133.

14. Звернення суддів Конституційного Суду України до європейських і міжнародних організацій та правозахисних інституцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ccu.gov.ua/uk/publish/article/239150. – Заголовок з екрана.

В статье рассматривается проблема возможного привлечения к уголовной ответственности лиц, посягающих на общественные отношения в сфере конституционного правосудия. Сложность решения данной проблемы в том, что в практике применения уголовно-правовых норм еще не решался вопрос о привлечении таких лиц. Сложности данной проблеме придают различные подходы ученых-специалистов в уголовном праве, а также формулировки норм действующего законодательства и их толкование. Анализ различных научных подходов и действующего законодательства позволил автору прийти к определенным выводам относительно этой проблемы.

In the article the problem of the possible bringing in to criminal responsibility of persons that trench upon public relations in the sphere of a constitutional justice is examined. Complication of decision of this problem is in that in practice of application of criminal and legal norms a question did not yet decide in relation to bringing in of such persons. Gives different approaches of scientists-specialists complication to this problem in a criminal law, and also formulation of norms of current legislation and their interpretation. The analysis of different scientific approaches and current legislation allowed to the author to come to the certain conclusions in relation to the marked problem.

Рекомендовано до опублікування на засіданні сектору дослідження кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 4 від 11 березня 2015 р.).

Рецензент – доктор юридичних наук, професор ***В. І. Борисов****.*